

14. Tabossi P., Zardon F. The activation of idiomatic meaning / P. Tabossi, F. Zardon // Idioms: structural and psychological perspectives. Hillsdale (NJ): Erlbaum, 1995
15. Баранов А.Н., Добровольский Д.О. Аспекты теории фразеологии / А.Н. Баранов, Д.О. Добровольский . – М.: Знак (Studia philologica), 2008. – 656с.
16. Burger H. Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen / H. Burger . – Berlin, 1998
17. Häcki Buhofer A. Psycholinguistische Aspekte in der Bildhaftigkeit von Phraseologismen / A. Häcki Buhofer // EUROPHRAS 88: Phraseologie contrastive. Actes du Colloque International Klingenthal-Strasbourg, 12-16 mai 1988. Strasbourg: USHS, 1989
18. Огуй А.Д. “Фразеологизмы в языковой картине мира. Формализованно-квантитативный подход” / А. Д. Огуй // 2. Межд. науч. конф. (Белгород, 7-9 сентября 2010 г.) в 2х Т.: Фразеология, познание и культура: сб. докл. – Белгород: Изд-во БелГУ, 2010. – Т.1. Фразеология и познание. – 410 с. – С.234-238.
19. Gibbs R.W. Why idioms are not dead metaphors / R.W. Gibbs // C. Cacciari, P. Tabossi (eds.). Idioms: Processing, structure, and interpretation. Hillsdale (NJ): Erlbaum, 1993
20. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by / G.Lakoff, M. Johnson. – Chicago; London: The University of Chicago Press, 1980
21. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor / G.Lakoff // Metaphor and thought. Second edition. Cambridge etc.: Cambridge University Press, 1993. P. 202-251
22. Lakoff G. Women, fire, and dangerous things. What categories reveal about the mind / G.Lakoff . – Chicago; London: The University of Chicago Press, 1987

УДК 811.111'373'367'366-26”

*Пасічник Г.П.
(Львів, Україна)*

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ФУНКЦІЙ ОПИСУ ПЕЙЗАЖУ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі романів XVIII століття)

Стаття зосереджена на когнітивному вивченні текстового фрагменту, який представляє різновид композиційно-мовленнєвої форми в англомовному художньому дискурсі XVIII століття, тобто описі пейзажу, який є проекцію “просторового континууму” в художній дискурс. Проводиться аналіз функціонального навантаження опису пейзажу у межах дискурсології.

Ключові слова: англомовний художній дискурс (АХД), опис пейзажу (ОП), динаміка розвитку, функціональне навантаження.

Стаття сфокусована на когнітивному изученні текстового фрагмента, который представляет один из подвидов композиционно-речевой формы в английском

© Пасічник Г.П., 2013

художественном дискурсе XVIII столетия, то есть описании пейзажа, являющимся проекцией “пространственного континуума” в художественный дискурс. Проводится анализ функциональной нагрузки описания пейзажа в рамках дискурсологии.

Ключевые слова: английский художественный дискурс, описание пейзажа, динамика развития, функциональная нагрузка.

The article deals with the cognitive study of the text fragment representing the variant of the compositional-speech form in the English belles-lettres discourse of the 18th century, i.e. the landscape description, which is the projection of the “space continuum” into this discourse. The landscape description functions are analyzed in terms of the discourse study in particular.

Key words: English belles-lettres discourse, landscape description, dynamics of development, function.

Вивчення проблем співвідношення мови і мислення, формування та презентація знань про світ у мовній семантиці здійснюється у межах таких напрямів сучасного мовознавства як когнітивна лінгвістика і лінгвокультурологія. У рамках цього дослідження різновид композиційно-мовленнєвої форми – опис пейзажу англомовного художнього дискурсу розуміється як структурно, змістово і функціонально скомпонований та ієрархічно орієнтований текстовий фрагмент, статико-динамічне зображення зовнішнього простору людини, яке включає фізичні елементи (землеформи, водні резервуари, флору, фауну, небо), погодні умови та артефакти (створена людиною навколишня дійсність), тобто проекція просторового континууму в художній дискурс.

Пейзажні замальовки неодноразово привертала увагу дослідників у межах як мистецтвознавчого (О.І. Бенуа, Л.Г. Богемська та ін.), так і літературознавчого (А. Бєлий, М.Н. Епштейн, В.Ф. Саводник та ін.) напрямів наукового пошуку. ОП був також і об'єктом поодиноких лінгвістичних розвідок, які здійснювалися під кутом зору з'ясування його місця та ролі у композиції художнього твору (М.П. Брандес, В.А. Кухаренко, Д.С. Лихачов та ін.) і слугували розкриттю авторського задуму взагалі та простеженню психологізації особистих рис, притаманних літературним персонажам, зокрема. Однак до сьогодні поза увагою дослідників усе ще залишається ціла низка невисвітлених, хоча і лінгвістично релевантних параметрів опису пейзажу (далі – ОП). Так, динаміка еволюції функціонального навантаження ще не була предметом спеціального наукового пошуку. Тому головною метою роботи стало з'ясування розвитку функцій опису пейзажу як художньо об'єктивованого зображення природи і краєвиду. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: визначити функціональне навантаження ОП у системі категорій англомовного художнього дискурсу (далі – АХД) XVIII століття та специфіку його еволюції. Безпосередній об'єкт наукового пошуку це опис пейзажу, у якому простежується органічний зв'язок зображеного природного середовища, місцевості і/або явища з персонажами, наслідком чого постає широкий спектр його функціонального навантаження. Актуальність теми роботи визначається підвищеним інтересом сучасної антропоцентричної парадигми лінгвістичних досліджень до місця і ролі мовленнєвої комунікації з погляду її реалізації у дискурсивному просторі. Безпосереднє відношення до зазначеної проблеми має і модель “людина – природа”, яка у художньому дискурсі знаходить своє яскраве втілення в ОП як однієї із зовнішньо мотивованих і водночас внутрішньо цілісних категорій тексту. *Material*

наукової розвідки становлять текстові фрагменти з ОП, відібрані з дев'яти романів відомих англійських письменників XVIII століття, якими охоплювалися початкові етапи становлення реалістичного роману і, відповідно, англійського художнього дискурсу разом із домінуючим художнім напрямом творчості автора у ньому.

Складність проблеми художнього осмислення англійського національного ландшафту і погодно-кліматичних умов полягає у тому, що кожний автор має своє власне відчуття природи. Між індивідуальними авторськими стилями є величезна різниця, яка була відсутня в епоху формування міфології та фольклору. Кожна національна культура має свою систему традиційних і стійких мотивів та образів, які характеризують її естетичну своєрідність. Так, наприклад, проведено ґрунтовні дослідження, присвячені вивченню образу лісу у німецькій літературі, струмка – у французькій, берези – у російській тощо [17: 3-7]. Національний аспект опису пейзажу в АХД ідентифіковано у ході дослідження як сукупність образів, реалізованих у верескових долинах і пагорбах, багатих зеленою рослинністю, вкритих голубим туманом або залитих місячним сяйвом чи суворих вершинах гір, у різних лісах і болотах-мочарах, а також у розмаїтих маринах.

Суть опису пейзажу – є опис природного середовища, місцевості, погодно-кліматичного явища, краєвиду та їх конститuentів, що у тканині реалістичного роману набуває хроно-топних і антропоцентричних ознак, у яких віддзеркалено індивідуально-авторський світогляд та ідейно-художню позицію митця, що спроектовано на світовідчуття героїв роману. У такий спосіб художня рефлексія ОП виявляється тісно пов'язаною з людиною – автором і його персонажем, їх внутрішнім і зовнішнім світами. У межах англійського художнього дискурсу наявні щонайменше три різновиди композиційно-мовленнєвого жанру “опис”: портрет, інтер'єр і пейзаж, які є середовищем знаходження людини – відкритим чи закритим, динамічним чи статичним, активним чи пасивним. Звідси їх основне художньо-естетичне навантаження – антропоцентричність, тобто людина в її життєвому просторі. Однак із точки зору сучасної лінгвістичної парадигми міждисциплінарне (мистецтвознавче, літературознавче, лінгвопоетичне) дослідження опису пейзажу не можна визнати вичерпним. Значну пояснювальну силу в цьому плані має дискурсологія, яка розширює можливості наукового вивчення ОП в авторському художньому зображенні.

Наша наукова розвідка базується на гіпотезі про багатоаспектність функцій опису пейзажу. Можна поділити ОП за його естетичними функціями, емоційною забарвленістю та психологічним змістом. У тканині художнього твору він є елементом хронотопного порядку – “статико-динамічною єдністю простору і часу”, який має властивість перетворюватися у суб'єктивний “хронотоп” [12: 23, 24], тобто є когнітивно зумовленим.

Чіткі когнітивні витоки ОП диктує їх темпоральний і локальний континуум, напр.,

(1) *It is called Spring Gardens As the situation is low and damp, and the season has been remarkably wet, my uncle won't suffer me to go thither* /НС: 52/.

У цьому прикладі ОП конкретизується за рахунок використання топонімів ‘*Spring Gardens*’ та іменників конкретно-предметної семантики ‘*season*’, а темпоральні параметри вербалізуються словом ‘*spring*’. Завдяки цьому читач розуміє, що дія відбувається весною у місцевості Спрінг Гарденз.

Будь-який опис пейзажу підпорядкований комунікативним інтенціям автора, а саме – необхідності детально відобразити краєвид, місцевість, явище погоди, їх елементи

з диференційними рисами. Тож і вказівка на місцевість у фрагменті (2) *Harrowgate is a wild common, bare and bleak, without tree or shrub* /HC: 213/ має на меті точну локалізацію місцеперебування персонажа. Отож, комунікативний намір письменника є інтегративною базою усіх, без винятку ОП.

Тематичні, локальні і темпоральні ознаки дають змогу конкретизувати описи пейзажу і репрезентувати їх як часові (сезонні – зимові, літні і добові – нічні, ранкові); ландшафтні (гірські, лісові, морські); за характером місцевості (сільські, міські).

Пор.: (3) *It was a fine still evening in the latter end of the month of May – the crimson window curtains ... were drawn close – the sun was setting and reflected through them* /SJ: 446/;

(4) *The Gothick stile of building could produce nothing nobler than Mr. Allsworthy's house...; It stood on the south-east side of a hill...; In the mist of the grove was a fine lawn...; On the right of this valley opened another of less extent...; The left hand scene presented the view of a very fine park...; It was now the middle of May, and the morning was remarkably serene...* /TJ: 58/.

Так, у першому прикладі (3) рекурентно названі ознаки, які вказують на особливості вечірньої травневої погоди (*a fine still, the latter end, sun was setting*), а фрагмент (4) шляхом інверсування обставин знайомить реципієнта з місцем розгортання подій, причому виділеність інформації про шляхетний маєток в окремий абзац на початку першого розділу надає оптимістичну тональність подальшому розвитку опису та оповіді. ОП (4) складається з комплексу у шість абзаців, у якому паралельні конструкції виступають своєрідними організаторами топохронного простору. Ми наводимо лише уривки з початкових перших речень, які репрезентують центральний об'єкт краєвиду, особливості його розміщення та часові характеристики. У (4) уривку опис маєтку спрямовано на активацію емоційної реакції адресата

Д. Дефо, Дж. Свіфт, Г. Філдінг, Л. Стерн, Т. Смоллетт є засновниками англійського реалістичного роману. Це наклало свій відбиток і на стилістичне оформлення опису пейзажу – обмеженість образних засобів. Прагнення до достовірності зображуваного привела до конкретизації, певної схематичності, причому паралелі між почуттями героїв та мотивами ОП були прямими, напр.,

(5) *The kingdom is a peninsula, terminated to the northeast by a ridge of mountains thirty miles high* /GT: 110/.

Уривок (5) є прикладом такого опису, складається з поступово нанизуваних деталей. Незважаючи на відсутність оригінальних тропів, образність і емоційна тональність створюється використанням стилістичних прийомів: алітерації (повтор приголосних – *terminated to*) та асонансу (повтор голосних – *miles high; impassible by reason*), взаємодія яких актуалізує певні особливості бачення місцевості. Закономірно, що лінгвістика тексту традиційно аналізує опис у художньому творі як спосіб створення образних картин [16: 137].

Уже перший ландшафтний опис пейзажу у романі “*Robinson Crusoe*” Д. Дефо перекликається з трагізмом долі персонажу:

(6) *All this while the storm increased, and the sea, which I had never been upon before, went very high, though nothing like what I have seen many times since I expected every wave would have swallowed us up, and that every time the ship fell down, as I thought, in the trough or hollow of the sea, we would never rise more* /RC: 5/.

Шторм тут постає як динамічний процес, що передається за допомогою акціональних дієслів на позначення стихії (*increased, went very high, would have swallowed, fell down*), які реалізують експресивну функцію ОП. Автор вносить інформацію, що негода впливає на емоції персонажа (інверсована обставина часу, використання сурядно-підрядного речення). Паралель між атмосферою зовнішнього середовища і внутрішнім станом Робінзона очевидна.

Різне функціональне спрямування ОП та способів передачі інформації зумовлюються авторською прагматикою. У межах когнітивно-дискурсивної парадигми можливо, на нашу думку, встановити певні функціональні параметри, які актуалізуються під час створення ОП.

Так, причини та мотиви авторського добору образних засобів, їх функціонування сприяють глибшому проникненню у виявлення художніх особливостей твору. Нерідко мова художнього твору корелює з жанром. Зокрема, селективний характер реалізму Г. Філдінга проявляється у тому, що деякі описи пейзажу виконано “високим” стилем, якому в той час надавалася перевага у мистецтві, наприклад, фрагмент: (6) *The shadows began now to descend larger from the high mountains: **the feather’d creation had betaken themselves to their rest. In a word, ... the dirty fingers of night would have drawn her sable curtain over the universe, had not the moon forbid her*** /ТJ: 391/. ОП (6) перебуває у взаємозв’язку з концептом твору та ідіостилем. Він реалізує функцію декорації і є свого роду обертоном до подальшого розгортання подій. Автор виступає виразником ідеалів своєї епохи, що актуалізується як у функціях, так і у змістовому наповненні ОП.

На перший погляд описи пейзажу епохи Просвітництва відіграють декоративне, констатуюче тло до подій, однак кожний письменник вносить свій функціональний нюанс, який опрацьовується та утверджується у подальшому. На думку В. Лєсика, “у творах епічних і ліроепічних дослідники розрізняють живописний пейзаж, а також психологічний і філософський” [10: 80]. Зважаючи на антропоцентризм усіх без винятку англомовних художніх творів, можна висловити думку про факт зародження рис психологічного ОП у мемуарних романах XVIII ст.

Оцінно-образне переосмислення опису пейзажу вносить суб’єктивний фактор, апелюючи до почуттів та емоцій читача. “Мовні образні засоби у художній прозі... взаємодіють не тільки з позамовними, але нерідко й один з одним, у межах окремих рівнів і міжрівнево, відображаючи у складних образах характерні для мови системні відношення” [8: 3]. Психологізм опису пейзажу, як і цілого роману – це концептуальний та характеротвірний елемент їх поезики, продуктивний у розкритті не лише внутрішнього світу персонажу, а і стану в процесі контакту із зовнішнім середовищем: красвидом, погодою. Це, у свою чергу, формує образні асоціації читача, які стимулюють його активне сприйняття ОП.

Для прикладу, мемуарна форма розповіді в АХД зумовлює синкретизм авторського відчуття, внутрішніх і зовнішніх переживань героїв, що опосередковано зображенням ОП, напр.,

(7) *As I was busy in the inside of it, behind my tent, just in the entrance into my cave, I was **terribly frightened with a most dreadful surprising** thing indeed; for all on a sudden I found **the earth come crumbling** down from the roof of my cave... and two of the posts I had set up in the cave cracked in a **frightful manner*** /RC: 61/.

Опис краєвиду актуалізує реальну атмосферу початку землетрусу, яка передана простою мовою, що, однак, не применшує яскравості змальованого та співчутливої позиції письменника.

У подорожніх зарисовках Л. Стерна “*A Sentimental Journey*” виявлено спробу “змусити” ОП працювати на розкриття роботи розуму. Зокрема, сприйняття об’єктів краєвиду переломлено через свідомість персонажа, якого вразив вигляд будинку, напр.,

(8) *It was a little farm **house** – and close to the **house**, on one side, was a potagerie of an acre and a half, full of every things **which could make plenty** in a French peasant’s **house** – and on the other side was a little wood **which furnished wherewithal to dress it** /SJ: 481/.*

Опис місцевості відображає не лише індивідуально-творчу манеру автора, а і виконує функцію своєрідної характеристики героя. Звукоакустика ОП формується обрамляючим повтором слова (*house*), застосуванням пауз (дефіс замість розділових знаків) і синтаксичною конструкцією. Л. Стерн відтворює “музику” опису пейзажу, який наділяється своєрідним ритмом, що є важливим композиційним і змістовим компонентом, а це до певної міри зближує останній із живописом.

Спостерігається контраст між виглядом звичайного сільського будиночка та пригнобленим станом героя. Зміщення нарації під час опису пейзажу у підсвідомість персонажа була значним кроком у подоланні схематичності мовних засобів просвітительських реалістичних романів.

Створення індивідуально-авторського ОП передбачає певну послідовність у введенні мовної і позамовної інформації, яка є багатоаспектною та різностатусною. Помітним особистісним аспектом ОП став гендерний елемент, виявлений у мемуарних романах Т. Смоллетта. Тут опис пейзажу не лише позначає місце, час і є тлом зображуваних подій, а і посилює індивідуалізацію образів персонажів різних гендерних груп. Передачі великих об’єктів дикої природи, супроводжуваних тривогою, меланхолією, відчуттям щастя і/або захоплення, надається перевага у фрагментах, написаних від імені чоловіків персонажів, напр.,

(9) *The country is **amazingly wild**, especially towards the **mountains**, which are **heaped upon the backs of one another**, making a **most stupendous appearance of savage nature**. All is **sublimity, silence, and solitude** /HC: 99/.*

Усі образні засоби прикладу (9) однозначно вказують на захоплення природою рідного краю: епітети (*amazingly wild*), синоніми (*wild, savage*), метафора (*heaped upon the backs of one another*), алітерація (підкреслено). Характероцентричний ОП (9) зосереджує увагу на психологічних особливостях наратора – розумових здібностях, моральних якостях, особистісних рисах. Будова речення з поступовим нанизуванням деталей надає урочистої тональності уривку. Якщо описи гір у творах Д. Дефо і Дж. Свіфта були необхідним атрибутом увиразнення суворості навколишнього простору, то у Т. Смоллетта вони персоналіфікуються, що яскравіше відображає авторську позицію.

Створення адекватного тла злій і жорстокої природі головного персонажа Перегріна диктує відмову від ОП у романі “*Peregrine Pickle*” Т. Смоллетта. У всіх восьми виявлених у цьому творі описах пейзажу здійснюється проєкція лише на любовні сцени. Картини природи підпорядковані ліриці кохання, напр.,

(10) *Miss Emy proposed an evening walk, which they enjoyed of **little copses and lawns**, watered by a **most romantic stream** /PP: 83/.*

Художній простір просвітительських романів конкретний і реальний (опис типового пейзажу). Внутрішній світ англійського ОП ускладнюється у процесі розвитку реалістичного роману. У просвітительському романі домінує опис погодних умов, від яких нерідко залежало життя наратора. Описи пейзажів у пригодницьких романах Д. Дефо і Дж. Свіфта передаються з певною схематичністю предметно-поняттєвого наповнення, що пояснюється усадкуванням законів документальної прози.

(11a) *In search of a place proper for this, I found a little **plain** on the side of a rising **hill**...; on the other side of this **rock** there was a **hollow place**, worn a little way in, like the entrance or door of a **cave** /RC: 44/; (11b) *He walked about the **garden**, which was, indeed, all disorder; and over-run with **weeds**,... no, not so much as to dig up ground enough to sow a few **turnips** and **carrots** for family use /Roxana: 23/.**

У розповіді про боротьбу людини з природою на незаселеному острові зображення місцевості наділено рисами суворості (11a). В ОП роману “*Robinson Crusoe*” часто зустрічаються лексеми ‘*cave*’, ‘*hill, rock, wood*’, поява яких досить символічна. Опис похмурого і занедбаного саду (11b) реалізує концептуальну імплікацію САМОТНІСТЬ, що сприяє розумінню трагізму покинутої чоловіком Роксани з дітьми і боргами.

Події твору “*Tom Jones*” Г. Філдінга відбуваються переважно у сільській місцевості, звідси – зміна лексичних одиниць, якими актуалізуються ОП, що вирізняються симетрією простору та насиченістю деталями. У логічному плані описати об’єкт або явище означає перерахувати його ознаки. Наприклад, у фрагменті (12) має місце калейдоскоп констатувальних ознак – “діврова – луг – струмок – водоспад”:

(12) *In the midst of the **grove** was a fine **lawn**, sloping down towards the house, near the **summit** of which rose a plentiful **spring**, gushing out of a **rock** covered with **frs** and forming a contrast **cascade** of about thirty foot, not carried down a regular flight of steps, but tumbling in a natural **fall** over the broken and mossy **stones** /TJ: 58/.*

У системі жанрової модифікації цей опис пейзажу можна кваліфікувати як “ідеальний”, який сприяє накопиченню якісно однорідної інформації, що забезпечує доступність його розуміння.

Подібні ОП зустрічаються й у мемуарних романах Т. Смоллетта і О. Голдсмита, які переживаються з сентименталізмом, що примушує читача співпереживати та співчувати завдяки введенню в тканину розповіді описів ідилічних пейзажів [15:324], напр.,

(13a) *The **air** is pure, the Dawns are so agreeable, the **furze** in full **blossom**, the **ground** enamelled with **daisies**, and **primroses**, and **cowslips**, all the **trees** bursting into **leaves**, and the **hedges** already clothed with their **vernal livery**, the **mountains** covered with flocks of **sheep**, and tender bleating wanton **lambkins** playing /HC: 33/; (13b) *Our little habitation was situated at the foot of a sloping **hill**, sheltered with a beautiful **underwood** behind; and a prattling **river** before; on one side a **meadow**, on the other a green **dale** /NW: 20/.**

Лексичними одиницями у прикладах (13a) і (13b) переважно актуалізовано зображення сільських краєвидів. Пасторально-ідилічний опис пейзажу (13b) у романтично-реалістичному романі “*The Vicar of Wakefield*” О. Голдсмита характеризується своїм безхмарним настроєм, сільським колоритом і увагою до простої людини. Відповідно до авторської інтенції це веде до однозначного контекстуально зумовленого інтерпретативного рішення. Такий ОП зумовлений авторським наміром показати його естетичну красу і експресивну характеристику.

Вивчення динаміки розвитку функціонального навантаження опису пейзажу буде неповним, якщо не розглянути його урбаністичну іпостась. Уперше у реалістичному романі опис міського ландшафту зустрічається у Дж. Свіфта, напр.,

(14a) *The city is an **exact square**, each side of the wall being **five hundred foot long**. The **two great streets**, which run cross and divide it into **four quarters**, are **five foot wide**. The lanes and alleys, which I could not enter; but only viewed them as I passed, are from **twelve to eighteen inches**. The town is capable of holding **five hundred thousand souls** /GT: 54/.*

Порівняємо ОП (14) з фрагментом урбаністичного пейзажу у класициста Е.Б. Літтона: (14б) ***Clear** above the low mist rose the **time-worn towers** of the **immemorial** town, the **red-tiled** roofs of the **bright** streets, the **solemn** columns of many temples, and the **statue-crowned portals** of the Forum /LDP: 372/.* Якщо зображення вигаданого міста неіснуючої країни під назвою Ліліпутія (14a) відтворено настільки точно з цифровими даними (підкреслено), що він уподібнюється топографічному звіту, то опис міста Помпеї (14б) вражає великою кількістю пишномовних образних засобів (підкреслено), які роблять його схожим на рідвяну листівку.

Майстерність англійських романістів спиралася і на фольклорні традиції, проявом чого можна вважати загальний оптимістичний настрій ОП та символічне тлумачення погодно-кліматичних явищ та елементів краєвиду. У прикладі (15) *When I waked it was broad day, **the weather clear**, and **the storm abated**, so that **the sea did not rage and swell** as before /RC: 35/* зміна погоди асоціюється зі зміною настрою Робінзона, який наділяє море “розумним буттям”, що у цілому характерно для англійської народної творчості.

Висновки: Функціональне навантаження опису пейзажу в англійському художньому дискурсі XVIII ст. зумовлене ідіоспецифікою художніх інтенцій, фантазії та майстерності автора. Закони світобудови, прив’язаність до певної місцевості, належність до художнього стилю і мистецького напрямку обмежували авторів, змушуючи їх обирати мотиви і засоби, які відповідали панівним у той час художнім ідеалам. Цілісність ОП в англійському художньому дискурсі XVIII ст. постає у триєдиній системі “людина – природа – час”, що висуває на перше місце такі функції, як локально-темпоральна і логоцентрична, проте його головною телеологічною настановою є антропоцентрична спрямованість: для читача важливі не деталі ОП, а душевний стан героя, який є поштовхом до його (читача) особистих переживань, що є достатнім для реалізації комунікативної мети. Динаміка розвитку функцій опису пейзажу в англійському художньому дискурсі проходила від нейтрально-декоративного та констатуючого тла до подій, причому кожний письменник вносив свої нюанси: ліричні, експресивні, живописні, “музичні” з показом емоційного стану наратора/персонажа до спроби переломлення об’єктів краєвиду через свідомість героїв. Англійські письменники XVIII століття працюють над задалегідь підготовленими методами творчого відображення погоди, природи, краєвиду, збагачуючи функціональне навантаження ОП, що створило передумови для його подальшого розвитку в АХД наступних століть. Запропонована наукова розвідка визначає і деякі перспективні напрями подальших досліджень розвитку функціонального навантаження опису пейзажу під кутом зору теорії прототипів як на матеріалі германських, так і інших мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бему А.Н. Мое воспоминание: В 5ти кн.; [Предисловие Д.С. Лихачева] / А.Н. Бему. – М. : Наука, 1980. – Т.1. Кн.1, 2, 3. – 1980. – 711 с.
2. Богемская Л.Г. Самодетельное художественное творчество / Л.Г. Богемская. – М. : Знание, 1987. – 48 с.
3. Белый А. Пушкин, Тютчев и Баратынский в зрительном восприятии природы / А. Белый. – СПб. : Азбука-классика, 2001. – 327 с.
4. Брандес М.П. Стилистика текста. Теоретический курс / М.П. Брандес. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Прогресс-Традиция; ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
5. Виноградов В.В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / В.В. Виноградов. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – 255 с.
6. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – М. : Наука, 1981. – 198 с.
7. История английской литературы // Под. ред. Г.В. Аникиной, Н.П. Михальской. – М. : Высшая школа, 1985. – 431 с.
8. Кухаренко В.А. Интерпретация текста; [Учебник для студентов] / В.А. Кухаренко. – Одесса : Латстар, 2002. – 292 с.
9. Левин Ю.М. Избранные труды: Поэтика. Семантика / Ю.М. Левин. – М. : ЯРЛ, 1989. – 824 с.
10. Лесик В.В. Композиция художнього твору; [Нарис] / В.В. Лесик. – К. : Дніпро, 1972. – 96 с.
11. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка / Д.С. Лихачев // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: Антология. – М. : Academia, 1997. – С. 280–287.
12. Никитин М.В. Основания когнитивной семантики / М.В. Никитин. – СПб : Издательство РГПУ им. А.И. Герцена, 2003. – 277 с.
13. Саводник В.Ф. Чувство природы в поэзии Пушкина, Лермонтова и Тютчева / В.Ф. Саводник. – СПб. : Азбука-классика, 2001. – 256 с.
14. Austin J.I. How to Do Things with Words / J.I. Austin. – 8th ed. – Cambridge, Mass : Harvard UP, 1999. – 587 p.
15. Halleck R. Halleck's New English Literature / R. Halleck. – NY : American Book Company, 1952. – 647 p.
16. Эпштейн М.Н. Природа, мир, тайник Вселенной: Система пейзажных образов в русской поэзии / М.Н. Эпштейн. – М. : Высшая школа, 1990. – 303 с.
17. GT: Swift J. Gulliver's Travels. – М. : Высшая школа, 1973. – 940 p.
18. HC: Smollett T. The Expedition of Humphrey Clinker. – GB : The Navarre Society Ltd, GB, 1890. – 468 p.
19. LDP: Lytton E.B. The Last Days of Pompeii. – Leipzig : Bernard Tauchnitz, 1879. – 444 p.
20. PP: Smollett T. The Adventures of Peregrine Pickle. – Leipzig : Bernard Tauchnitz, 1870. – 677 p.
21. RC: Defoe D. The Life and Strange Surprising Adventures of Robinson Crusoe, of York, Mariner. – Wordsworth Classics, 1995. – 262 p.

22. Roxana: Defoe D. "Roxana" "The Fortune Mistress". – USA : A Signet Classic, 1979. – 946 p.
23. SJ: Sterne L. A Sentimental Journey through France and Italy by Mr. Yorick. – М. : Прогресс, 1980. – 224 p.
24. TJ: Fielding H. The History of Tom Jones, a Foundling. – Penguin Book, 1975. – 858 p.
25. TS: Sterne L. The Life and Opinions of Tristram Shandy, Gentleman. – М. : Прогресс, 1980. – 352 p.
26. VW: Goldsmith O. The Vicar of Wakefield; 'A Tale'. – Leipzig : Paris, 1800. – 244 p.

УДК 811.11 '221.2

*Рибалко М.-М.О.
(Київ, Україна)*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ «ARGENTINE TANGO» У ФІЛЬМІ-МЮЗИКЛІ *MOULIN ROUGE!*

Стаття присвячена дослідженню особливостей функціонування лінгвокультурного концепту ARGENTINE TANGO в дискурсивній тканині англомовного фільму-мюзиклу «Moulin Rouge!». Із застосуванням методів семіотичного і дискурсивного аналізу систематизовано релевантні комунікативні засоби на поверхневому, нарративному і глибинному рівнях танцювального мікро-дискурсу аргентинського танго.

Ключові слова: дискурс, вербальні і невербальні комунікативні засоби, семіотичний аналіз, аргентинське танго.

Статья посвящена исследованию особенностей функционирования лингвокультурного концепта ARGENTINE TANGO в дискурсе англоязычного фильма-мюзикла «Moulin Rouge!». С применением методов семиотического и дискурсивного анализа систематизировано релевантные коммуникативные средства на поверхностном, нарративном и глубинном уровнях танцевального микро-дискурса аргентинского танго.

Ключевые слова: дискурс, вербальные и невербальные коммуникативные средства, семиотический анализ, аргентинское танго.

The article is focused on functional peculiarities of the linguocultural concept of ARGENTINE TANGO in the discourse of the Moulin Rouge! musical film. In terms of semiotic and discourse analysis some relevant communicative means have been established at the upper, narrative and deep levels of the dance micro-discourse of Argentine tango.

Key words: discourse, verbal and non-verbal communicative means, semiotic analysis, Argentine Tango.

Упродовж останніх трьох десятиліть аргентинське танго (далі – АТ) набуло світового поширення, розвинувшись із монокультурного, закоріненого у південноамериканську